

Kanun Temelde Neler Getiriyor?

Kanuna yönelik çekincelerimiz :

AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN

- Deprem korkusunun ardına gizlenerek başka amaçlara hizmet ediyor
- Şeffaflık içermiyor, belirsizlikler barındırıyor
- Yaşayanların düşünceleri, sosyal ve ekonomik durumları, kararlara katılmaları dikkate alınmıyor
- Barınma hakkından yoksun bırakılma yasallaştırılıyor
- Okul, hastane gibi sosyal altyapı alanları tasfiye edilebiliyor
- Doğal alanlar tahrip ediliyor
- Her ölçekteki yerel yönetimler yok sayılıyor
- Mevcut tüm planlardaki plan bütünlüğü bozuluyor
- Anayasaya aykırılıklar içeriyor
- Riskleri azaltmak bir yana, yeni riskli alanlar oluşmasına yol açıyor
- Sağlıksız yapılaşmanın yenilenmesi fırsatı heba ediliyor, maliyetler halka yüklenirken inşaat sektörüne adaletsiz bir kazanç yaratılıyor

Ülkenin tüm topraklarını ve doğal kaynaklarını tahrip etmeye yönelik keyfi uygulamaların önü açılacak.

Kamu kurumlarına ait alanlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na tahsis edilerek yapılaşmaya açılacak.

Rantı yüksek bölgelerde yer alan ve gerçek mülkiyeti yurttaşlara ait olan hastane, okul gibi kamu tesisleri elden çıkarılacak.

Anayasaya aykırı olarak, sağlam binalar da Bakanlığın belirleyeceği sınırların içinde kalmaları durumunda yıkılabilecek.

Mülk sahiplerine sadece enkaz bedeli verilecek, tahliye ve yıkım masrafları mülk sahibine ödenecek; ödemeyenlerin tapu kaydına ipotek konulacak.

Yargıya başvurma hakkı kısıtlanacak; Anayasanın, Hak Arama ile ilgili maddesi ihlal edilecek.

Halkın ve diğer ilgililerin planlar hakkında bilgilendirme, katılım ve itiraz hakları elinden alınacak.

Riskli alanlardaki yapıların tamamında, bölge halkının alandan tasfiyesini hızlandırmak için elektrik, su ve doğalgaz hizmetleri durdurulabilecek.

Altyapı maliyetleri konutları yıktırılanlara ödetilebilecek.

Anlaşmayı kabul etmeyen geniş bir kesim barınma hakkından yoksun kalacak.

Uygulama aşamasında, barınma hakkını savunanlar ve dayatılan anlaşmaya karşı çıkanlar cezalandırılacak.

Parklar, okul ve hastaneler, sosyal ve kültürel tesisler için ayrılan alanlar azaltılacak, yaşam kalitesi düşük sağlıksız kent parçaları oluşturulacak, nefes almak zorlaşacak.

Birçok yasa hükümsüz bırakılacak; tüm kıyılar, tarım alanları, zeytinlikler, meralar, orman alanları ve sit alanları yapılaşmaya açılacak.

Orman alanlarının tahrip edilmesi, riskli yapılar gerekçe gösterilerek meşrulaştırılacak.

Kamu ihale kanunu devre dışı bırakılacak, ihalelerde usulsüzlüklerin önü açılabilir...

"DEPREM ODAKLI KENTSEL DÖNÜŞÜM KANUNU"

DEĞERLENDİRMELER

Ülkemizdeki yapıların önemli bir bölümü afet riski altındadır. Risklerin ortadan kaldırılması için acilen önlem alınması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir. Fakat yapılmakta olan düzenlemeler yanıltıcı ve riskleri azaltmaktan uzaktır.

Son dönemdeki yasal değişikliklerle, yapılaşmanın plansız ve denetimsiz gerçekleştirilmesine sebep olacak bir politika izlenmiştir. "*Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun*" ile bu politika sürdürülmektedir.

Oysaki halkın güvenliğini ve mutluluğunu gerçekten sağlayacak, kamu yararına dönük çözümler üretmek mümkündür.

Yapı stokunun afetlere dirençli hale getirilmesinde konuya özel planlama yaklaşımlarının uygulanmasını, yapıların kamusal denetim altında ve yeterli mühendislik hizmeti olarak inşa edilmesini;

Nüfus yoğunluklarının arttırılmamasını, park, okul, hastane, sosyal tesis gibi yaşam alanlarının azaltılmamasını (aksi takdirde can ve mal kayıpları artacak, yasal düzenlemeler eliyle daha büyük afetler yaşanmasının önü açılacaktır);

Katılım, şeffaflık, sağlıklı bilgi altyapısı gibi demokrasi kültürünün vazgeçilmez bileşenlerinin ve yaşanabilirlik ilkelerinin yok sayılmamasını;

Yasal düzenlemeler ve uygulamalarda Toplumsal Barış ve Adalet ilkesinin gözetilmesini;

Güvenli ve sağlıklı yapı üretimini düzenleyen hukuki altyapı oluşturulurken, ilgili ve bilgili tüm kesimlerin (konunun uzmanı akademisyenler ve meslek insanları, meslek odaları, hukukçular, siyasi partiler, bürokratlar, toplum temsilcisi örgütler, özel teşebbüs temsilcileri ve yurtdışından davetli deneyimli uzmanlar) birikim ve önerilerinden yararlanılmasını, ortak paydalar oluşturulmasını;

İstanbul Deprem Master Planının dikkate alınmasını;

Mevcut kent dokusunu zedelememeye özen gösterilmesini;

Halkın yaşadığı yeri terk etmek zorunda bırakılmamasını;

Afetlere karşı kırılğan kentlerimizde, halkın projelere desteği sağlanmadan dönüşümün gerçekleşmeyeceği gerçeğiyle, projelerin tüm kesimleri kapsayan bir katılımı hazırlanmasını, azami mutabakat sağlanmasını;

Kiracıların göz ardı edilmemesini, sosyal-kiralık konut üretmesini;

Maliyetin tamamıyla halka yüklenmemesini, maliyet ve hâsılatın adil dağılımına yönelik finansman modelleri geliştirilmesini, ayrıca halka mali destek sağlanmasını;

İmar haklarının arttırılması sonucunda kentsel değer artışı ile yaratılan fakat nereye gittiği belli olmayan kazançların vergilendirilmesini, böylece yeni projelere kaynak sağlanmasını;

Afet Yönetiminin, "yara sarma" anlayışına veya "oldubitti"ye getirilen sorunlu yasal düzenlemelere indirgenmesini, Afet Yönetim Sisteminin tüm bileşenleriyle ve layıkıyla hayata geçirilmesini

ÖNERİYORUZ.

Afet Yönetimi iki evreden oluşur: Acil Durum Yönetimi (Kriz Yönetimi) ve Risk Yönetimi.

Acil Durum Yönetimi ile afet anı ve sonrasında faaliyetler planlanır ve koordine edilir. **Risk Yönetimi** ise daha kapsamlı ve uzun vadeli. Afetlerin sebep olduğu can ve mal kayıplarının azaltılmasını hedefler. Bunun için, afet meydana gelmeden önce tedbir alınır. Böylece hem can kaybı azalır hem de afet sonrasında kargaşa ortamı daha kısa sürede atlatılarak normal günlük yaşama dönülür. **Örneğin**, depremde yıkılan bina enkazlarının kaldırılması, yeniden inşa edilmesi, çöken altyapının onarılması, işyerlerinin kapanması, yaralıların tedavi edilmesi gibi olumsuzluklar, riskli alanların depreme dayanıklı hale getirilmesiyle daha az yaşanır. Böylece depremin ülke ekonomisi üzerindeki yükü de azalır. En önemlisi, daha az can kaybı verilmesidir.

Afet risklerinin afet öncesi çalışmalarla azaltılmasında başvurulan planlama yöntemine de **Risk Azaltma Planlaması** ya da **Sakinim Planlaması** adı verilir. İmza atılan uluslararası sözleşmelerle, afet risklerinin afet öncesinde azaltılması için çalışılacağı taahhüt edilmiş, ancak uygulanmamıştır.

Afet risklerinin azaltılması için, sağlıklı kentsel alanlar uygun planlama araçlarıyla iyileştirilmeli ve yenilenmeli, tüm binalar ve altyapı afetlere dayanıklı hale getirilmelidir. **Sadece deprem değil, sel ve toprak kayması gibi afetler de dikkate alınmalıdır.** Bunun için çok kapsamlı yasal düzenlemeler gerekir. Gündemdeki kanun tek başına yeterli değildir. Ve bu haliyle afet risklerinin azaltılmasına olumsuz etki yapmaktadır.

Türkiye, Afet Risklerinin Azaltılması konusunda dünyada en fazla akademik ve bilimsel bilgi birikimine sahip ülkelerden biridir. 2003 yılında tamamlanan **İstanbul Deprem Master Planı** dünyada örneği bulunmayan ve takdir toplayan çok önemli bir çalışmadır. Ancak uygulanmamaktadır.

Dönüşüm uygulamalarında halkın çıkarları önemsenirse, toplumsal barış ve adalet sağlanacak, sonuçta tüm Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları kazanacaktır.

Dönüştürülecek alanın belirlenmesinde ve uygulamada tek söz sahibi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. **Yaşadığın bina depreme dayanıklı olsa bile**, eğer riskli binaların yoğun olduğu bir bölgenin içinde veya yakınında yer alıyorsa, "uygulama bütünlüğü" gerekçesiyle, senin binan da **yıkılabilecek**. Bu kanuna göre, **itiraz etme hakkın fiilen yok**; anlaşmak zorundasın. **Diyelim ki direndin**, dışından tımağından arttırdığınla sahip olduğun evin hukuksuzca elinden alınmasını diye mücadele ettin; **Türk Ceza Kanunu'na göre hakkında işlem yapılacak.**

Yaşadığın bina risk altında olsa dahi, **hiçbir insani ve anayasal hakkını kullanmana izin yok**. Kimse fikrini, önerini sormayacak. Maddi olanakların, sosyal ilişkilerin, kültürel değerlerin umursanmayacak. Anlaşmak (kabul etmek) zorundasın. Bakanlık seni anlamak istemiyor, **bu tek taraflı bir anlaşma**. Anlaşmazsan önce **elektriğin, suyun, doğalgazın kesilecek**. Sağlığın, güvenliğinin, yaşama ve barınma hakkın önemsenmiyor... **Direnmeye devam edersen, zor kullanarak çıkarılacaksın** ve evin yıkılacak. Ama bitmedi. **Boşaltma ve yıkım masrafları da senden istenecek**. Barınma hakkından yoksun, öylece ortada kalacaksın.

Diyelim ki güvündün, anlaştın ve evini boşalttın. **Yıkılan evinin yerine yapılacak lüks dairelerden birinin sahibi olacağını, olsan bile yüksek aidatını ödeyebileceğini mi düşünüyorsun?** Keşke öyle olsaydı, ama büyük olasılıkla hayır. **Onların sahipleri çoktan belli...** Önceden belirlenen inşaat ağaları, daha sen o sıcak yuvanı terk etmeden, sokaklarını aşındırdığın mahallene veda etmeden çok önce, maketler üzerinde dönüştürdüler bile oraları sana hiç sormadan; peşinatı ödeyene satıldı bile hayalini kurduğun yeni ve güvenli dairen. **Senin payına da şehrin çok ama çok dışında**, "rezerv alanı" denilen bir bölgedeki **soğuk beton duvarlar düşecek**; belki nefes almanı sağlayan bir orman, belki sofrandaki meyve sebzenin yetiştirildiği bir tarla, belki de korunması gereken doğal ve tarihi bir alan tahrip edilerek inşa edilen... "Buna da şükür", "Allah büyüklerimize zeval vermesin" mi diyorsun? Acele etme. Şehrin belki senin için en güzel yerindeki evini bırakıp gittiğin yetmiyormuş gibi, ta uzaklardaki o depreme dayanıklı(!) evinin **parasını da senden isteyecekler**, biliyor musun...

Dahası var!.. Ödediğin vergilerle karşılanması gereken **altyapı harcamaları da sana fatura edilecek**.

Şimdi iyice düşün: Bu kanun kimin çıkarını gözetiyor, senin mi?.. Bir daha düşün...

Afetler karşısında güvenli konutlarda yaşamak hepimizin hakkı. Bizler, **TMMOB Şehir Plancıları Odası** olarak biliyoruz ki, **afetlerle baş etmenin daha adil, daha barışçı, katılımcı ve bilimsel yolları var!** Tüm yetkilileri ve halkımızı bu yolları oluşturmaya çağırıyoruz.